

Bilgi Notu

BARAN ÖZEREN
Uzman Denetçi/2. Grup

10.09.2004

Finansal Denetim
Hk.

BİLGİ NOTU

(Finansal Denetim Hk.)

Son yıllarda artan banka ve şirket iflasları ve ENRON skandalı gibi büyük yolsuzluklar bağımsız denetçiler tarafından açıklanan denetim görüşlerinin ne anlama geldiği, nasıl anlaşılması gerektiği konusundaki tartışmaları alevlendirmiştir.

Bu tartışmalarda ve yeni değerlendirmelerde finansal denetim eleştirilmeye ve bu denetim türünün sınırlılıkları görülmeye/fark edilmeye başlanmıştır. Bu perspektiften bakıldığında, kamu yönetimi ve denetimi ile ilgili reform çalışmalarında konunun bu boyutunun üzerinde durulmaması ileride bazı sorunlar ortaya çıkarabilecek gibi görünmektedir.

Bu düşüncelerle, kurum içindeki ve dışındaki arayışlarımıza ve tartışmalarımıza yardımcı olmak üzere, Avustralya Capital Özerk Bölge Sayıştay'ının Yıllık Finansal Denetimleri hakkında bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olduğu 2003 tarihli raporunda, finansal denetimle ilgili yanlış ya da abartılı algulamaları düzeltmeye çalışan kısa, ancak öğretici bölümü dilimize aktarmış bulunuyorum. Finansal denetimin yerli yerine oturtulmasına yönelik bu özelliğinin metnin meslektaşlarımla, konuyla ilgili uzmanların ve akademisyenlerin ilgisini çekeceğini umuyorum.

Baran Özeren

Uzman Denetçi

Finansal Denetim

(Avustralya'nın Capital Özerk Bölgesi Sayıştay tarafından)

Yasama Meclisi'ne sunulan "Financial Audits with years Ending to 30 June 2003" başlıklı Raporu'ndan Özet Çeviri)

- Denetimin ana amacı; rapor veren kurumların hazırladığı finansal tablolardaki bilgilerin güvenilirliğini sağlamaktır. Denetçi, bunu; rapor veren kurumun faaliyetleriyle ilgili finansal sonuçlarını, Avustralya Muhasebe Standartlarına ve diğer zorunlu raporlama gerekliliklerine uygun olarak ve dürüstçe tablolarında gösterip göstermediğine dair bağımsız yazılı bir denetim görüşü vermek suretiyle yapar.
- Sayıştay tarafından yürütülen denetimler; 1996 tarihli Finansal Yönetim Yasasına, 1996 tarihli Sayıştay Yasasına ve Avustralya Muhasebe Organları tarafından yayımlanan Avustralya Denetim Standartlarına göre gerçekleştirir.
- Finansal tabloların ve denetim görüşlerinin kullanıcıları; denetçinin rolünün ve sorumluluklarının gerçekte görüldüğünden daha önemli olduğuna inanmaya eğilimlidir; dolayısıyla denetim mesleğindeki bir "beklenti farklılığı/boşluğu" bulunduğunu kabul ederler.
- Bu nedenle, denetlenen tabloların kullanıcılarının hem rapor veren kuruluş yönetiminin hem de denetçinin sorumlulukları konusunda net bir fikre sahip olması çok önemlidir. Bu sorumlulukların kilit unsurları şunlardır:
 - Denetçiden beklenen; yönetim tarafından hazırlanan finansal tabloların, kuruluşun finansal durumunun, faaliyetlerinin ve nakit akışının Avustralya Muhasebe Standartlarına ve diğer zorunlu meslekî raporlama gerekliliklerine uygunluğu bakımından denetçinin kanaatine göre tutarlı bir resim sunup sunmadığı konusunda bir görüş oluşturmaktır.
 - Muhasebe kayıtlarının gerekli biçimde tutulmasından ve finansal ve performans tablolarının hazırlanmasından denetçi değil, rapor veren kuruluşun yönetimi sorumludur.
 - Hataları veya düzensizlikleri (sahtecilik dahil) önleyecek ve ortaya çıkarak bir iç kontrol sisteminin sürdürülmesinden denetçi değil, rapor veren kuruluş sorumludur.
 - Özerk Bölgenin pek çok kuruluşunun finansal tablolarında bütçesiyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Denetim; bütçenin doğruluğu veya uygunluğu konusunda ya da bir kuruluşun bütçesini rasyonel biçimde tamamlamasının olağan olup olmadığı hakkında bir görüş veremez. Denetim, bütçeyi hazırlamada yararlanılan sistemler ya da bütçenin hazırlanması sırasında yararlanılan önemli muhasebe politikaları ve tahminleri hakkında da görüş veremez.

- Çok pahalı ve zaman alıcı olmasından dolayı, bir denetimde, kuruluşun bütün işlemleri incelenemez. Denetim, bunun yerine, bir grup sistem kontrolünü karşılaştırır ve tabiatı itibariyle finansal tablolarda önemli ve/veya çok riskli olduğu düşünülen kalemlerin tümü için örnek işlem gruplarını inceler. Söz konusu kalemler, bir hata ya da sahtecilik sonucunda önemli ölçüde bir çarpıtma yapılması durumunda, muhtemelen finansal tablo kullanıcılarının karar alma süreçlerini aksi yönde etkileyecek olan kalemlerdir.
- Denetim görüşü, finansal tablo kullanıcılarına bu tablolarda önemli hatalar bulunmadığına dair makul bir güvence sağlar. Ancak, denetim görüşü finansal tabloların mutlak anlamda doğru olduğu konusunda bir garanti veremez.
- Denetim görüşü rapor sunan kuruluşun iç kontrol sistemlerinin yeterliliği ya da yönetimin işlerinin verimliliği ve etkinliği yahut da tabloyu sunan kuruluşun gelecekte de verimli ve etkin biçimde çalışabileceği konusunda bir fikir veremez.
- Denetim görüşü rapor veren kuruluşun yönetimi tarafından alınan kararların basireti/isabetliliği konusunda bir kanaat oluşturmaz.
- Denetim görüşü yönetimi tarafından rapor veren kuruluşun performansını açıklamaya çalışan bilgileri kapsayamaz. Denetçiden beklenen, sadece, eşlik eden herhangi bir analiz içindeki bu bilginin denetim görmüş finansal tablolarda sunulan bilgiyle, önemli ölçüde, tutarsızlığının bulunup bulunmadığını kontrol etmesidir.
- Denetim, genellikle, rapor veren kurumun finansal tabloları hakkında bir görüş vermekle sınırlıdır. Denetçinin görüşü, sadece finansal tablolara doğrudan uygulanacak mevzuat hükümleriyle tabloların uyumlu olup olmadığını değerlendirir. Denetçiden rapor veren kuruluşun genel olarak mevzuata uyup uymadığı konusunda görüş oluşturması istenmez.
- Denetçinin yukarıda not edilen pek çok mesele ile ilgilenme sorumluluğu bulunmamasına rağmen, denetçiden denetim sırasında tespit ettiği önemli meseleler hakkında rapor veren kuruluş yönetimine rapor sunması beklenir.